

คู่มือการปฏิบัติงาน

การสอบทานรายงานการควบคุมภายใน

กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง

กระทรวงศึกษาธิการ

การสอบทานรายงานการควบคุมภายใน

ความเป็นมา

ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2542 มาตรา 15 (3) (ก) (ค) และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม 2544 เป็นต้นมา สาระสำคัญของระเบียบฯ ดังกล่าว คือ กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐทุกแห่งต้องดำเนินการเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน 2 ประการ ได้แก่ การจัดวางระบบการควบคุมภายใน และการประเมินผลระบบการควบคุมภายใน ซึ่งต้องมีการประเมินผลทุกปี และจัดส่งรายงานการประเมินผลต่อผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้กำกับดูแล (ปลัดกระทรวง) คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวง และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ภายใน 90 วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ (ภายในวันที่ 30 ธันวาคม) การประเมินผล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การประเมินผลด้วยตนเอง (CSA : Control Self Assessment) ซึ่งมี 2 ระดับ ได้แก่ **ระดับองค์กรหรือหน่วยรับตรวจ** และ**ระดับส่วนงานย่อยหรือหน่วยงานย่อย** และการประเมินผลโดยอิสระ (Independent Assessment) ซึ่งประเมินโดยผู้ตรวจสอบภายใน การควบคุมภายใน เป็นระบบ หรือกระบวนการที่ผู้กำกับดูแล ฝ่ายบริหาร และบุคลากรทุกระดับของหน่วยงานร่วมกันกำหนดให้มีขึ้น โดยแทรกอยู่ในกระบวนการปฏิบัติงานตามปกติ นอกจากนี้ ยังเป็นเครื่องมือที่ผู้บริหารนำมาใช้เพื่อให้ความมั่นใจ อย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงานจะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ได้แก่ ด้านการดำเนินงาน (Operation : O) ด้านการรายงานทางการเงิน (Financial : F) และด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (Compliance : C) ระบบการควบคุมภายในแม้ว่าจะจัดวางไว้ดีเพียงใดก็ตาม เมื่อระยะเวลาผ่านไปควมมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของมาตรการควบคุมด้านต่างๆ ก็อาจเปลี่ยนแปลง ไปตามสภาวะแวดล้อมทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงานการติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่จะช่วยให้ความมั่นใจว่าระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่ยังคงสามารถป้องกันหรือ ลดความเสี่ยงตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ หรือจำเป็นต้องปรับปรุงให้ทันต่อ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ระบบการควบคุมภายในคงความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอยู่เสมอ

อนึ่ง คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ได้กำหนดแนวทางการตรวจสอบและ ประเมินผลภาคราชการ ประจำแต่ละปีงบประมาณ โดยกำหนดประเด็นหัวข้อในการตรวจสอบและ ประเมินผล เพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวง ใช้ประกอบการสอบทานและ จัดทำรายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการของแต่ละกระทรวง ซึ่งได้กำหนดเรื่องการควบคุม ภายในและการบริหารความเสี่ยง จะต้องดำเนินการรายงานต่อคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล ภาคราชการ ปีละ 2 ครั้ง ได้แก่ การรายงานระหว่างปี (รอบ 6 เดือน) ให้จัดส่งรายงานภายในวันที่ 30 เมษายน และรายงานประจำปี (รอบ 12 เดือน) ให้จัดส่งรายงานภายในวันที่ 30 ธันวาคม ของแต่ละปี

ดังนั้น ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงต้องดำเนินการรายงานการประเมินผล การควบคุมภายใน ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 และตามแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการดังกล่าว

กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง ซึ่งทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวง ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการตรวจสอบ ติดตามการประเมินผลระบบการควบคุมภายในของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำข้อมูลจากการตรวจสอบมาประมวลผล วิเคราะห์ สรุปประเด็นปัญหาอุปสรรคและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการสอบทานการประเมินผลการควบคุมภายในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ

วัตถุประสงค์ของการสอบทาน

การสอบทานรายงานการประเมินผล และจัดทำรายงานการควบคุมภายในของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อทราบว่าหน่วยงานมีการปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ข้อ 5 ข้อ 6 และมีการรายงานตามแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ
2. เพื่อติดตามผลการดำเนินการตามแผนการปรับปรุงการควบคุมภายใน ของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
3. เพื่อสอบทานการประเมินผลการควบคุมภายในถึงความครบถ้วน เพียงพอ เหมาะสม และ ความมีประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในที่ได้กำหนดไว้ พร้อมทั้งให้ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ขอบเขตและวิธีดำเนินการ

ขอบเขตการดำเนินการ

1. ดำเนินการสอบทานรายงานการประเมินผลระบบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง และการประเมินความเสี่ยงจากภารกิจหลัก รอบ 12 เดือน (สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน) ของหน่วยงานหลัก และสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
2. ดำเนินการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินการปรับปรุงการควบคุมภายใน รอบ 6 เดือน ณ วันที่ 31 มีนาคม (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม – วันที่ 31 มีนาคม) ของหน่วยงานหลัก และสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาและทำความเข้าใจกับกฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 และแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ เป็นต้น

2. ตรวจสอบ/สอบทานเอกสารการประเมินผลการควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยง รอบ 12 เดือน ของงวดสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน รวมทั้งการติดตามตรวจสอบ/สอบทาน ณ สถานที่ตั้งของ หน่วยงาน/สถานศึกษาทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลในแบบกระดาษทำการที่กำหนด

3. ตรวจสอบ/สอบทานเอกสารการรายงานผลการดำเนินการปรับปรุงการควบคุมภายใน รอบ 6 เดือน ของงวดสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม รวมทั้งการติดตามตรวจสอบ/สอบทาน ณ สถานที่ตั้งของ หน่วยงาน/สถานศึกษาทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลในแบบกระดาษทำการที่กำหนด

4. สอบถาม สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตาม ระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั้งในส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาค

5. ประมวล วิเคราะห์ และสรุปผลจากข้อมูลที่บันทึกในกระดาษทำการ รวมทั้งผลจากการ สอบถาม สัมภาษณ์ เพื่อจัดทำรายงานการประเมินผลและการปรับปรุงการควบคุมภายใน ทั้งรายหน่วยงาน และในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ รอบ 6 เดือน และรอบ 12 เดือน

ระยะเวลาในการดำเนินการ

1. รายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน รอบ 12 เดือน (สำหรับงวดสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน) ดำเนินการสอบทาน ระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน

2. รายงานการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินการตามแผนการปรับปรุง รอบ 6 เดือน ณ วันที่ 31 มีนาคม (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม – วันที่ 31 มีนาคม) ดำเนินการสอบทานระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือน พฤษภาคม

*****

ขั้นตอนการสอบทาน

ขั้นตอนการสอบทานรายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน

การสอบทานรายงานการประเมินผลการควบคุมภายในและการจัดทำรายงาน ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 และแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การสอบทานรายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน (รอบ 12 เดือน)

เป็นการสอบทานการจัดทำรายงานประจำปี ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ข้อ 6 ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานต้องดำเนินการประเมินผลทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และจัดส่งรายงานการประเมินผลต่อผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้กำกับดูแล (ปลัดกระทรวง) คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวง (ค.ต.ป. ประจำกระทรวง) และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ภายใน 90 วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ (ภายในวันที่ 30 ธันวาคม) รายงานที่ส่วนราชการและหน่วยงานในสังกัดต้องจัดทำ และจัดส่งให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ ตามแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ สรุปได้ดังนี้

ตารางแสดงการจัดทำและจัดส่งรายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน (รอบ 12 เดือน)

ระดับหน่วยงานและรูปแบบรายงาน	รายงานที่ต้องจัดทำ	การจัดส่งรายงาน	
		สตง.	ค.ต.ป. ประจำกระทรวง
ระดับองค์กร/หน่วยรับตรวจ			
1. ปอ.1 หนังสือรับรองการประเมินผลการควบคุมภายใน	✓	✓	✓
2. ปอ.2 รายงานผลการประเมินองค์ประกอบของการควบคุมภายใน	✓	-	✓
3. ปอ. 3 รายงานแผนการปรับปรุงการควบคุมภายใน	✓	-	✓
ระดับส่วนงานย่อย/หน่วยงานย่อย			
1. ปย.1 รายงานผลการประเมินองค์ประกอบของการควบคุมภายใน	✓	-	-
2. ปย.2 รายงานการประเมินผลและการปรับปรุงการควบคุมภายใน	✓	-	-
ผู้ตรวจสอบภายใน			
ปส. รายงานผลการสอบทานการประเมินผลการควบคุมภายในของผู้ตรวจสอบภายใน	✓	-	✓

สำหรับรายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน (รอบ 12 เดือน) ตามแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐราชการ หน่วยงานหลักทั้ง 5 องค์กร จะต้องจัดส่งให้กับสำนักอำนวยการ สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อประมวลเป็นภาพรวมของ กระทรวงศึกษาธิการ และนำเสนอ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ และในส่วนของมหาวิทยาลัยในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ ให้จัดส่ง ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ (ผ่านกลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง) เพื่อประมวลเป็นภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ และนำเสนอคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐราชการ การสอบทานรายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน (รอบ 12 เดือน) จะดำเนินการสอบทานโดยใช้รายงานระดับองค์กร หรือหน่วยรับตรวจเป็นหลักในการสอบทานโดยตรง ซึ่งมีขั้นตอนการสอบทาน ดังนี้

1. รวบรวมรายงานการควบคุมภายในของทั้ง 5 หน่วยงานหลัก และมหาวิทยาลัยในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดส่งให้กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง รวมทั้งจากการสอบทาน ณ สถานที่ตั้ง ของหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งประกอบด้วยรายงาน ดังนี้

- 1.1 แบบ ปอ.1 หนังสือรับรองการประเมินผลการควบคุมภายใน
- 1.2 แบบ ปอ. 2 รายงานผลการประเมินองค์ประกอบของการควบคุมภายใน
- 1.3 แบบ ปอ. 3 รายงานแผนการปรับปรุงการควบคุมภายใน
- 1.4 แบบ ปส. รายงานผลการสอบทานการประเมินผลการควบคุมภายในของผู้ตรวจสอบภายใน

2. ดำเนินการสอบทาน โดยพิจารณาจากรายงานแต่ละแบบ ตามข้อ 1.1 – ข้อ 1.4

3. สอบทานรายงานโดยใช้หลักความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ความสมเหตุสมผล ความเหมาะสม และความน่าเชื่อถือของข้อมูลในรายงาน โดยเริ่มจากสรุปผลการประเมินองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายใน ตามแบบ ปอ. 2 โดยการพิจารณาข้อมูลที่รายงานว่า แต่ละองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายใน มีผลการประเมิน หรือข้อสรุปอย่างไร ตามที่ระบุในรายงานและมีความสมเหตุสมผล น่าเชื่อถือเพียงใด หากผู้สอบทานพิจารณาแล้วเห็นว่า มีข้อสังเกตหรือข้อสงสัย ผู้สอบทานอาจจะต้องเจาะลึกลงไปพิจารณาข้อมูลจากเอกสารอื่น หรือแบบการประเมินผลการควบคุมด้วยตนเองในแต่ละประเด็นของ องค์ประกอบการควบคุม ซึ่งจะต้องขอข้อมูลเพิ่มเติมจากส่วนราชการ หรืออาจเจาะลึกถึงระดับส่วนงานย่อยก็ได้ โดยพิจารณาจากข้อมูลในรายงานตามแบบ ปย.1 และ แบบ ปย. 2 รวมทั้งสอบถาม/สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม

4. สอบทานรายงานแผนการปรับปรุงการควบคุมภายในตามแบบ ปอ. 3 โดยพิจารณาถึง วัตถุประสงค์การควบคุมจุดอ่อนของการควบคุมภายในหรือความเสี่ยงที่รายงานไว้มีความสอดคล้องกับแบบ ปอ. 2 และกิจกรรมการปรับปรุงการควบคุม มีความเชื่อมโยงกัน และสอดคล้องกันหรือไม่ รวมทั้งรายละเอียดอื่น ๆ ตามแบบรายงานที่กำหนด

5. สอบทานรายงานความเห็นเกี่ยวกับการควบคุมภายในของหัวหน้าส่วนราชการตามแบบ ปอ. 1 ว่าได้รายงานไว้อย่างไร พบจุดอ่อนที่มีนัยสำคัญ หรือไม่พบจุดอ่อนที่มีนัยสำคัญ สอดคล้องกับแบบ ปอ. 2 หรือไม่ นอกจากนี้จะต้องพิจารณาว่าจำนวนจุดอ่อนที่มีนัยสำคัญ ได้รายงานไว้อย่างเหมาะสม ประเด็นจุดอ่อนได้รายงานและอธิบายรายละเอียดไว้อย่างชัดเจน

6. สอบทานรายงานผลการสอบทานการประเมินการควบคุมภายในโดยผู้ตรวจสอบภายในตามแบบ ปส. โดยพิจารณาว่า พบจุดอ่อนที่มีนัยสำคัญ หรือไม่พบจุดอ่อนที่มีนัยสำคัญ สอดคล้องกับแบบ ปอ.1 หรือไม่ นอกจากนี้ จะต้องพิจารณารายงานผลการสอบทานการประเมินการควบคุมภายในมีความสอดคล้อง สมเหตุผล และสรุปอย่างเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับรายงานตามแบบ ปอ. 1 แบบ ปอ. 2 และแบบ ปอ.3 หรือไม่ เพียงใด

7. ผลการสัมภาษณ์ และสอบถามบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายในของหน่วยงานเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการสรุปผลการสอบทานการประเมินผลการควบคุมภายใน ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงไร ซึ่งอาจใช้แบบสอบถาม/สัมภาษณ์

8. รวบรวมข้อมูลจากข้อ 1 – 7 และจากการเก็บข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่สอบทาน มาวิเคราะห์ พิจารณาความสัมพันธ์ ความสมเหตุสมผล ความเหมาะสม และจัดทำสรุปผลการสอบทานการปฏิบัติตามมาตรฐานการควบคุมภายในของแต่ละหน่วยงาน และมหาวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำร่างรายงานผลการสอบทานในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งข้อสังเกต และข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ เสนอ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ แล้วจึงเสนอคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ต่อไป

9. จัดทำรายงานผลการสอบทานการควบคุมภายในจำแนกรายหน่วยงาน เพื่อแจ้งผลการสอบทานปัญหาอุปสรรคที่พบ และข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินงานด้านการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

10. สำเนารายงานผลการสอบทานส่งให้กรมบัญชีกลาง

2. การติดตามรายงานผลการดำเนินการของแผนการปรับปรุงการควบคุมภายใน รอบ 6 เดือน

เป็นการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินการตามแผนการปรับปรุงการควบคุมภายในสำหรับงวดสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม ของหน่วยงานหลักทั้ง 5 แห่ง และมหาวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ เพื่อสรุปผลการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินการตามแผนการปรับปรุงการควบคุมภายในของหน่วยงานหลักทั้ง 5 แห่ง และมหาวิทยาลัยในสังกัด รวมทั้งจากผลการตรวจ ติดตาม ณ สถานที่ตั้งของหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และสรุปเป็นภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำเสนอ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาให้ความเห็นชอบ แล้วจึงนำเสนอต่อคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ต่อไป

การสอบทานรายงานผลการดำเนินการของแผนการปรับปรุงการควบคุมภายใน รอบ 6 เดือน มีขั้นตอนการสอบทาน ดังนี้

1. รวบรวมรายงานแผนการปรับปรุงการควบคุมภายใน ตามแบบ ปอ.3 ของงวดก่อน (ณ วันที่ 30 กันยายน) ของหน่วยงานหลักทั้ง 5 แห่ง และมหาวิทยาลัยในสังกัด รวมทั้งจากผลการตรวจ ติดตาม ณ สถานที่ตั้งของหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อสอบทานว่า ณ สิ้นงวดวันที่ 31 มีนาคม กิจกรรมการปรับปรุงการควบคุมภายในที่กำหนดไว้ในแบบ ปอ. 3 แต่ละกิจกรรมมีการดำเนินการไปแล้วหรือไม่อย่างไร

2. สอบทานรายงานแผนการปรับปรุงการควบคุมภายใน ตามแบบ ปอ.3 ของงวดก่อน (ณ วันที่ 30 กันยายน) และรายงานผลการดำเนินการตามแผนการปรับปรุงการควบคุมภายใน รอบ 6 เดือน สิ้นสุด ณ วันที่ 31 มีนาคม โดยพิจารณาว่า ข้อมูลของรายงานดังกล่าว เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน จุดอ่อนของการควบคุมหรือความเสี่ยงที่รายงานไว้มีความสอดคล้องกับแบบ ปอ. 3 ของงวดก่อนหรือไม่ ผลการดำเนินการเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดในแบบ ปอ. 3 ของงวดก่อนหรือไม่ สำหรับกรณีที่เกิดกิจกรรมการปรับปรุงการควบคุม ดำเนินการเสร็จล่าช้ากว่ากำหนด ส่วนกรณีที่ยังไม่ดำเนินการหรืออยู่ระหว่างดำเนินการ ควรมีเหตุผลที่ชัดเจนน่าเชื่อถือ และยอมรับได้ รวมทั้งรายละเอียดอื่น ๆ ตามที่กำหนด

3. ผลการสัมภาษณ์ และสอบถามบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายในของหน่วยงานเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการสรุปผลการติดตามความก้าวหน้าตามแผนการปรับปรุงการควบคุมภายในว่ามีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลเพียงไร ซึ่งอาจใช้แบบสอบถาม/สัมภาษณ์

4. นำข้อมูลจากข้อ 1 – 3 มาวิเคราะห์ พิจารณาความสัมพันธ์ ความสมเหตุสมผล ความเหมาะสม เพื่อจัดทำรายงานสรุปผลการติดตามความก้าวหน้าการควบคุมภายในของแต่ละหน่วยงานหลัก และในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งร่างข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงให้การดำเนินการปรับปรุงการควบคุมภายในเป็นไปตามแผนการปรับปรุงที่กำหนด ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้หน่วยงาน มีระบบการควบคุมภายในเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการควบคุม และระบบการควบคุมภายในของหน่วยงาน คงความมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

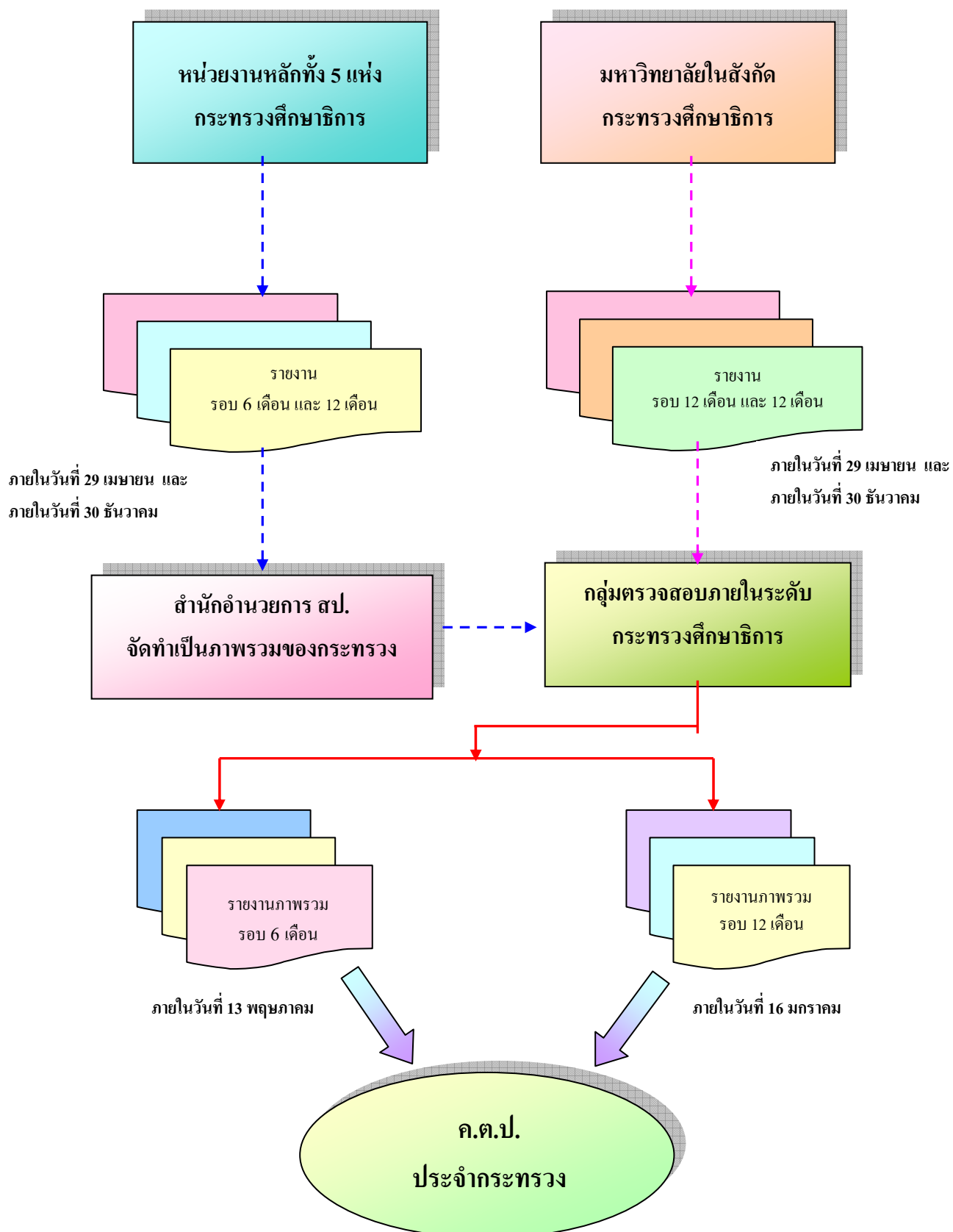
5. จัดทำร่างรายงานผลการดำเนินการของแผนการปรับปรุงการควบคุมภายในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งข้อสังเกต และข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพเสนอ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ แล้วจึงเสนอคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ต่อไป

6. จัดทำรายงานผลการดำเนินการของแผนการปรับปรุงการควบคุมภายในจำแนกรายหน่วยงาน เพื่อแจ้งผลการสอบทาน ปัญหาอุปสรรคที่พบ และข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินงานด้านการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ส่งรายงานผลการสอบทานส่งให้กรมบัญชีกลาง

แผนภูมิแสดงการจัดส่งรายงานการควบคุมภายในภาพรวมกระทรวง
ให้ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก

แบบ ปส.

รายงานผลการสอบทานการประเมินผลการควบคุมภายในของผู้ตรวจสอบภายใน

เรียน (หัวหน้าหน่วยรับตรวจ/ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยรับตรวจ)

ข้าพเจ้าได้สอบทานการประเมินผลการควบคุมภายในของ.....(ชื่อหน่วยรับตรวจ).....
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... การสอบทานได้ปฏิบัติอย่างสมเหตุสมผลและ
ระมัดระวังอย่างรอบคอบ ผลการสอบทานพบว่า การประเมินผลการควบคุมภายในเป็นไปตามวิธีการที่
กำหนด ระบบการควบคุมภายในมีความเพียงพอและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

ชื่อผู้รายงาน .....

(ชื่อหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน)

ตำแหน่ง .....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

หนังสือรับรองการประเมินผลการควบคุมภายใน

เรียน (คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน / ผู้กำกับดูแล / คณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการ
ตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐ)

.....(ชื่อหน่วยรับตรวจ)..... ได้ประเมินผลการควบคุมภายในสำหรับปีสิ้นสุด
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....ด้วยวิธีการที่ .....(ชื่อหน่วยรับตรวจ)..... กำหนดโดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่า การดำเนินงานจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการ
ควบคุมภายในด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการทำงานและการใช้ทรัพยากร ซึ่งรวมถึงการ
ดูแลรักษาทรัพย์สิน การป้องกันหรือลดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล การสิ้นเปลือง หรือการทุจริต
ด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินและการทำงาน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ
ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบาย ซึ่งรวมถึงระเบียบปฏิบัติของฝ่ายบริหาร

จากผลการประเมินดังกล่าวเห็นว่าการควบคุมภายในของ.....(ชื่อหน่วยรับตรวจ)..... สำหรับ
ปีสิ้นสุดวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... เป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้ มีความ
เพียงพอและบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในตามที่กล่าวในวรรคแรก

ลายมือชื่อ.....

(ชื่อหัวหน้าหน่วยรับตรวจ)

ตำแหน่ง.....

วันที่..... เดือน.....พ.ศ. ....

ชื่อหน่วยรับตรวจ
 รายงานผลการประเมินองค์ประกอบของการควบคุมภายใน
 ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

องค์ประกอบของการควบคุมภายใน	ผลการประเมิน / ข้อเสนอ
1. สภาพแวดล้อมการควบคุม	
2. การประเมินความเสี่ยง	
3. กิจกรรมการควบคุม	

องค์ประกอบของการควบคุมภายใน	ผลการประเมิน / ข้อเสนอ
4. สารสนเทศและการสื่อสาร	
5. การติดตามประเมินผล	

ผลการประเมินโดยรวม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อผู้รายงาน.....
 (ชื่อหัวหน้าหน่วยรับตรวจ)
 ตำแหน่ง.....
 วันที่..... เดือน..... พ.ศ. ....

ชื่อหน่วยรับตรวจ.....
 รายงานแผนการปรับปรุงการควบคุมภายใน
 ณ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. ....

กระบวนการปฏิบัติงาน/ โครงการ/กิจกรรม/ ด้านของงานที่ประเมิน และวัตถุประสงค์ของ การควบคุม (1)	ความเสี่ยงที่ยังมีอยู่ (2)	งวด/เวลาที่พบ จุดอ่อน (3)	การปรับปรุงการควบคุม (4)	กำหนดเสร็จ/ ผู้รับผิดชอบ (5)	หมายเหตุ (6)

ชื่อผู้รายงาน.....

(ชื่อหัวหน้าหน่วยรับตรวจ)

ตำแหน่ง.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. ....

ชื่อหน่วยรับตรวจ
 รายงานผลการประเมินองค์ประกอบของการควบคุมภายใน
 ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

องค์ประกอบของการควบคุมภายใน	ผลการประเมิน / ข้อเสนอ
1. สภาพแวดล้อมการควบคุม	
2. การประเมินความเสี่ยง	
3. กิจกรรมการควบคุม	

องค์ประกอบของการควบคุมภายใน	ผลการประเมิน / ข้อสรุป
4. สารสนเทศและการสื่อสาร	
5. การติดตามประเมินผล	

ผลการประเมินโดยรวม

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

ชื่อผู้รายงาน.....

(ชื่อหัวหน้าหน่วยรับตรวจ)

ตำแหน่ง.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. ....

ชื่อหน่วยรับตรวจ.....

รายงานการประเมินผลและปรับปรุงการควบคุมภายใน
สำหรับปีสิ้นสุด ณ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. ....

กระบวนการปฏิบัติงาน/ โครงการ/กิจกรรม/ ด้านของงานที่ประเมิน และวัตถุประสงค์ของ การควบคุม (1)	ความเสี่ยงที่ยังมีอยู่ (2)	การประเมินผลการ ควบคุม (3)	ความเสี่ยงที่ยังมีอยู่ (4)	การปรับปรุง การควบคุม (5)	กำหนดเสร็จ ผู้รับผิดชอบ (6)	หมายเหตุ (7)

ชื่อผู้รายงาน.....

ตำแหน่ง.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. ....

กระดาษทำการ
การสอบทานการควบคุมภายใน
สำหรับงวดสิ้นสุด ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. ....

*****

ชื่อหน่วยงาน ..... สังกัด.....
 ผู้ให้ข้อมูล ..... ตำแหน่ง .....
 วันที่เข้าสอบทาน .....

ประเด็นการสอบทาน	การดำเนินการ	คำอธิบายเพิ่มเติม/เอกสาร
1. ด้านการจัดวางระบบการควบคุมภายใน	1. หน่วยงานมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายใน ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ อื่นๆ	
	2. หน่วยงานมีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน/คณะกรรมการ ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ อื่นๆ	
	3. คณะทำงาน/คณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนจากทุกส่วนงานของหน่วยงาน ใช่หรือไม่ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ อื่นๆ	
	4. การจัดวางระบบควบคุมภายในครอบคลุมภารกิจหลักของหน่วยงาน ใช่หรือไม่ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	
2. ด้านการติดตามประเมินผลการควบคุมภายใน	5. หน่วยงานมีบันทึกสั่งการให้ทุกส่วนงานดำเนินการปรับปรุงการควบคุมภายในตามที่กำหนดไว้ในแบบ ปย.2 หรือไม่ ☐ มี ☐ ไม่มี	

ประเด็นการสอบทาน	การดำเนินการ	คำอธิบายเพิ่มเติม/เอกสาร
	6. คณะทำงาน/คณะกรรมการได้ดำเนินการประเมินองค์ประกอบการควบคุมภายใน ทั้ง 5 องค์ประกอบ ใช่หรือไม่ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	
	7. หน่วยงานมีการประเมินตนเองระหว่างการปฏิบัติงาน ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ อื่นๆ	
	8. การประเมินตนเองระหว่างการปฏิบัติงาน/รายครั้งโดยมีการใช้เครื่องมือในการประเมินผลการควบคุมภายใน ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ อื่นๆ	
	9. หน่วยงานได้กำหนดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการควบคุมภายใน เพื่อกำกับและดูแลการดำเนินการเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ อื่นๆ	
3. ด้านการจัดทำรายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน	10. หน่วยงานมีการจัดทำรายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน ☐ รายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน ณ วันที่ 30 กันยายน ☐ รายงานผลการดำเนินการตามแผนการปรับปรุงการควบคุมภายใน ณ วันที่ 31 มีนาคม ☐ ยังไม่เคยจัดทำรายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน ☐ มีการจัดทำรายงานการประเมินผลแต่ไม่สม่ำเสมอ ☐ อื่นๆ	

ประเด็นการสอบทาน	การดำเนินการ	คำอธิบายเพิ่มเติม/เอกสาร
	11. การจัดทำรายงานการประเมินผลการควบคุมภายในภาพรวม (แบบ ปอ.) ได้ประมวลและวิเคราะห์จากรายงานการประเมินผลระดับส่วนงานย่อย (แบบ ปย.) ทุกส่วนงาน ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ อื่นๆ	
	12. หน่วยงานจัดส่งรายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน ให้ สตง. หน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้อง ตามระยะเวลาที่กำหนด ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ อื่นๆ	
4. ด้านการตรวจสอบ/สอบทาน	13. คณะกรรมการตรวจสอบของหน่วยงาน(ถ้ามี) มีการกำกับดูแล ให้คำแนะนำและตรวจสอบ/สอบทานการจัดทำรายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ อื่นๆ	
	14. ผู้ตรวจสอบภายใน (ถ้ามี) ของหน่วยงานได้สอบทานรายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน ก่อนเสนอผู้บริหารหรือไม่ ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ อื่นๆ	
5. ด้านองค์ความรู้	15. บุคลากรในหน่วยงาน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ อื่นๆ	

ประเด็นการสอบทาน	การดำเนินการ	คำอธิบายเพิ่มเติม/เอกสาร
	16. หน่วยงานมีการจัดอบรมหรือส่งบุคลากรของ หน่วยงานเข้ารับการอบรมให้ความรู้เรื่องการ ควบคุมภายในอย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ อื่นๆ	
6. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน 1) ..... 2) ..... 3) ..... 4) ..... 5)		
7. ข้อเสนอแนะ 1)..... 2)..... 3)..... 4)..... 5).....		

(ลงชื่อ) ผู้บันทึกข้อมูล.....

(วันที่) .....

(ลงชื่อ) ผู้สอบทานข้อมูล.....

(วันที่) .....

กระดาษทำการ

การติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานตามแผนการปรับปรุงการควบคุมภายใน (รอบ 6 เดือน)

ณ สิ้นงวดวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. ....

ชื่อหน่วยงาน.....

ประเด็นการตรวจสอบ	ผลการตรวจสอบ	หมายเหตุ (เอกสารอ้างอิง)
1. ด้านการจัดวางระบบ การควบคุมภายใน		
2. ด้านการติดตาม และ ประเมินผล การควบคุมภายใน		
3. ด้านการจัดทำรายงาน การประเมินผลการ ควบคุมภายใน		

ประเด็นการตรวจสอบ	ผลการตรวจสอบ	หมายเหตุ (เอกสารอ้างอิง)
4. ด้านการดำเนินการ ของกิจกรรมการ ปรับปรุงการควบคุม ที่กำหนดในแผนการ ปรับปรุงการควบคุม ภายใน		
5. ด้านการจัดทำรายงาน ผลการดำเนินการตาม แผนการปรับปรุงการ ควบคุมภายใน		
6. ด้านการจัดส่งรายงาน ผลการดำเนินการตาม ระยะเวลาที่กำหนด		

ประเด็นการตรวจสอบ	ผลการตรวจสอบ	หมายเหตุ (เอกสารอ้างอิง)
7. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเกี่ยวกับการควบคุมภายใน		

ผู้ตรวจสอบ.....

ผู้สอบทาน.....

วันที่.....

วันที่.....